

MŪSU PASTOGĖ

XXVIII-ji metai

Australian Lithuanian Weekly "Our Haven"
Registered for posting as a newspaper category B

Kaina / Price 50 c. 9.5.1977 Nr. 18 (1480)

APIE LIETUVĄ SVETIMIEJI

LENKAI RAŠO APIE LIETUVIUS

Paryžiuje leidžiamas lenkų žurnalas Kultura 1977 kovo numeryje yra paskelbęs ir lietuviškąją kroniką. E. Žagiell gana plačiai rašo apie lietuviškosios emigracijos gyvenimą. Paminėjo VLIKo seimą ir kai kuriuos jo nutarimus, dr. J.K. Valiūno susitikimą su Ukrainos prezidentu egzilyje, pagalbos lietuviams politikiniams organizavimą, kad vasarą VLIKo raštiniėje dirba jaunas studentas (sektinas pavyzdys). Be to, apie Chicagoje įvykusį lietuvių ir latvių studentų susitikimą, JAV tautinių sambūrių, sportininkų, profesorių, visuomenininkų ir dvasininkų išvyką į Australiją, apie lietuvių tv programą Chicagoy ir opera.

Kanadoj įvykusi pabaltiečių konferencija, į kurią buvo pakviesti ir ukrainiečiai, su kuriais bendradarbiavimas glaudėja. Ukrainiečių atstovas atkreipęs dėmesį į tai, kad sovietai stengiasi sukiršinti politinę emigraciją su žydais. Jis pasakė: "Patarnautume raudoniesiems, jei mūsų spaudoje pasirodytų antisemitiški akcentai. Su žydais reikia vesti dialogą, atsiribojant nuo karo nusikaltėlių, jei būtų įrodyta, kad jokių esą mūsų tarpe". Ta problema konferencijoje buvo plačiai diskutuota.

Vilniaus aerodrome gyvas judėjimas - kasdien penki skrydžiai į Maskvą, keturi į Kijevą, du į Leningradą, po vieną į Charkovą, Odesą, Rygą, Lvovą ir daugelį kitų miestų. Brangiausias bilietas į Novosibirską - 60 rublių, pigiausias į Kauną - 2 rubliai. Į Druskininkus reikia mokėti 3 rublius. 1977 tvarkaraštyje nenumatyta jokie skrydžio į užsienį. Tvarkaraštis ant popieriaus gražiai atrodo, bet kartais reikia laukti valandomis, net dienomis. Tokiais atvejais keleivis turi sėdėti ant suolo ir neišeiti iš aerodromo, nes niekados nėra žinoma, kuomet lėktuvas pakils.

Žagiell pamini lietuvių komitetą Helsinkio nutarimams sekti ir išvardina jo narius. Neseniai užsienyje atsiradę lietuviai inteligentai - disidentai sako, kad suvaržymai juo

stipresni, juo artimesni oficialūs santykiai su Vakarais. Tuo siekiama neutralizuoti eventualią neigiamą įtaką piliečiams. Meno ir literatūros varžymas pasireiškė ir Lietuvoje. Dar prieš keletą metų pasitaikydavo dėmesio vertų darbų. Dabar literatūra blanki. Žiūrovų reagavimas į teatro veikalus neturi jokios įtakos, nes repertuarą nustato politiniai veiksniai. Gausios istorinės ir nepriklausomybės laikotarpio dramos nestatomos. Bet koks patriotinis ar antirusiškas akcentas draudžiamas. Propaguojamas vien tik bendrasovietinis nacionalizmas. Visa kita užantspaudojama kaip baudžiamas nacionalizmas. Didelė dauguma įvažiavusių rusų nesimoko lietuvių kalbos, nors pasitaiko atvejų, kad rusai sulietuvėja. Bendrai, fasadas atrodo lietuviškas, nes daugį vadovaujančių vietų užima lietuviai, bet jų pavaduotojai, kaip taisyklė, yra rusai, kurie turi sprendžiamą balsą. Nauji potvarkiai bažnytinėje administracijoje reikalauja 20 asmenų bažnytinių komitetų ir trijų asmenų valdybų atsakyti už lėšas ir gerą kunigų elgesį. Į tuos komitetus negali kandidatuoti buvę deportuoti ir nepatikimieji.

Buvo dėta pastangų paneigti faktą, kad Lietuvoje ir po karo buvo pasipriešinimas, bet neseniai prie Kauno pastatytas paminklas komсомolui, kurį užmušė partizanai 1951, taigi, šešeri metai po karo.

Toliau duodama lenkų gyvenimo sovietinėje Lietuvoje apžvalga ir paliečiami lenkų - lietuvių santykiai. Pranešama, kad Seinuose, kur tebesitęsia ginčas dėl lietuviškų pamaldų, ant sienų pasirodė užrašai "Išpauiti lenkus". Autorius prideda, kad tai gali būti komunistų provokacinis darbas, tikslu drumsti lenkų - lietuvių santykius.

Bendrai, sako Žagiell, Lietuvos sovietinės spaudos nusistatymas

Poetas B. Brazdžionis, vasario 2 d. sulaukęs 70 metų

Bernardas Brazdžionis

PAVASARIO SVAJONĖ

Ten pavasarį grįžta giedodamos gervės,
Ir pakyla į dangų vyturėlio giesmė,
Ir mane ilgesys per sargybas ten pėrves,
Ten svajonė ir aš pakeleivis esmi.

Ten pagojy aukštam skleidžias žiedas žibutės
Melsvas, tartum linai, ir kuklus, nedrąsus,
Ten pavasario šokantį vėją pajutęs
Ima šokt ežere debesėlis šviesus...

Ten - užmerkęs akis - aš matau tartum gyvus
Ir miškus ir laukus ir sodybas žalias,
Pasipuošusias sodais ir krūmais alyvų,
Ir Velykų varpus, ir verbų šakeles...

Ten žilvičiai žili meta žirginius žemėn,
Ir galulaukėj kvepia pirmoji vaga,
Ten seselė Nery žlugtui vandenį semia,
Ir sumirga gelmėj dausų žvaigždės dega

Kaip sodybų gimtų žiburėliai užgesę,
Bet širdy jie neges ir gyvi bus ir švies,
Iš kapų kels tėvų amžių glūdinčią dvasią
Ir iš viso pasaulio mus tėviškėn ves.

dabartinės Lenkijos atžvilgiu yra korektiškas. Viename reportaže iš "tarptautinio miesto" Wroclaw (buv. Breslau - E.), kur gatvėse girdėti kalbant vokiškai, ukrainietiškai, graikiškai, žydiškai ir lietuviškai, pranešama, jog lietuviai tame mieste turi savo seklyčią ir naudojami žymia vietos administracijos pama.

(Elta)

\$ 5000 skautams!

1977 m. kovo 19 turėjau privatų pasimatymą su Viktorijos premjeru p. Rupert Hamer, kurio metu pranešiau jam, kad Viktorijoje įvyks lietuvių tautinė skautų stovykla, kurio metu tikimasi virš 100 skautų ir skaučių iš užsienio, ir prašiau, kad Viktorijos vyriausybė padėtų finansinai.

1977 m. balandžio 5 buvau premjero iškviestas pasikalbėti tuo reikalu išsamiau. To pasikalbėjimo išvadoje, premjeras pareiškė man, kad Viktorijos vyriausybė skiria \$ 5.000 vienkartinę šalpa lietuvių skautų tautinei stovyklai paremti.

Balys Stankūnavičius

LIETUVOS ISTORIJA — PAVOJUS MASKVAI

Paryžiuje leidžiamas lenkų žurnalas „Kultura“ rašo, kad tuoj po II-ojo pasaulinio karo Sovietų valdžia Lietuvoje leido minėti 1863 m. sukilimus, kaip judėjimą prieš carų valdžią. Vėliau apsižiūrėta, kad tai sukelia priešrusiškas nuotaikas. Dabar sukilimas turi būti išbrauktas iš Lietuvos istorijos, lygiai kaip ir visi kiti įvykiai iki 1917 m. Teigiamai kalbėti apie nepriklausomybės laikotarpį arba minėti Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės sienas taip pat yra uždrausta.

Vilniaus etnografinis muziejus turi gerą rinkinį Lietuvos istorinių žemėlapių,

APIE LIETUVIUS KITŲ SPAUDOJE

Naujosios Zelandijos popietiniame dienrašty „The Auckland Star“ balandžio 26 d. paskelbtas išsamus straipsnis apie gyvenimą dabartinėje Lietuvoje, pavadintas „Lietuviai savo širdy išlikę tautiniai sąmoningi“ (Lithuanians still have nationalism in their hearts). Straipsnio autorius David Satter aprašo įvykius nuo 1940 m., kada Lietuva buvo sovietų Rusijos užgrobtą. Pabrėždamas lietuvių tautinį sąmoningumą, kuris neišblėso po 37 metų okupacijos, autorius primena atskirus atvejus iš šių dienų Lietuvoje pasireiškiančios rezistencijos, primena dešimtmetį užtrukusias po karo vykusias partizanines kovas, rašo apie šio meto pagrindinio veiklą, apie slapta leidžiamą spaudą (Lietuvos kat. Bažnyčios Kronika), apie pasipriešinimą prievarta skiepijamam ateizmui, apie atskirų asmenų ir grupių protestus dėl pažeidžiamų žmogaus teisių ir t.t. Pagal autorių, lietuvių tautinė sąmonė ir po ilgų metų okupacijos tebėra gyva, rezistencija prieš okupaciją nėra atlyžusi ir siekimas atgauti tautinę nepriklausomybę nėra palūžęs. Autorius tvirtina, kad Lietuvoje religinis persekiojimas dar labiau kursto tautinį sąmoningumą. Jo teigimu, net ir tie, kurie indiferentiški religijai, dalyvauja viešose religinėse apeigose tuo išreiškdami savo nusistatymą prieš okupantą. Iš viso straipsnio matosi, kad jo autorius yra gerai informuotas apie padėtį Lietuvoje ir šis rašinys daugeliui skaitytojų atvėrė akis apie sovietinį imperializmą.

bet jie lankytojams nerodomi. Paprašius, kartais parodomas Vytauto Didžiojo laikų žemėlapis, kuriame Lietuvos sienos siekia Juodąsias jūras. Daugelis rusų esą nustebę, matydami, kad prieš keletą šimtų metų jų protėvius valdė lietuviai. Kai kurie lankytojai net siunčia skundus, kad muziejus „klaidina“ Sov. Sąjungos piliečius.

RADIJO LAIDOS LIETUVIŲ KALBA

AUSTRALIJOJE

SYDNEY Stotis 2EA 800 kHz

Antradieniais 1.30 - 2 val. p.p.

Trečiadieniais 2 - 2.30 val. p.p.

MELBOURNE Stotis 3ZZ 1220 kHz

Antradieniais 9.30 - 10 val. vak.

Trečiadieniais 9.30 - 10 val. ryto

CANBERRA Stotis 2XX 1010 kHz

Ketvirtadieniais 8 - 8.30 val. vak.

ADELAIDE Stotis 5UV 530 kHz

Sekmadieniais 1 - 1.30 val. p.p.

Šeštadieniais 9.30 - 10 val. ryto

(kas antra savaitė)

Kaip pasiklosi, taip išmiegosi

Galbūt ir be reikalo aušiname burnas pabrėždami tautinį susipratimą, patriotizmą ir bendruomeninę veiklą. Iš tiesų tėra tik žodžiai, kuriais pasidabiname norėdami kitų akyse pakelti savo autoritetą. Gyvenimo praktika liudija visai ką kita.

Štai kad ir bendruomenė. Daug kalbama apie bendruomenę, kaip solidarią tautos dalį išeivijoje, daug iš jos tikimasi, bet kada reikia bent parodyti, kad tokia bendruomenė egzistuoja, to nematome. Būdingas tam pavyzdys Sydnejus. Oficialiai skaitome, kad Sydnejuje esanti pati skaitlingiausia lietuvių kolonija Australijoje, bet iš bendruomenės susirinkimų matome, kad tokios bendruomenės čia kaip ir neturime. Va, aną sekmadienį į bendruomenės susirinkimą pribuvo vos 70 galvų. O tai nebuvo koks bereikšmis susirinkimas, bet labai svarbus - renkama apylinkės vadovybė, kuri statutiniu keliu dvejus metus turės bendruomenei vadovauti, ją reprezentuoti. Kai prieita prie rinkimų, kiek buvo tampymosi, kol šiaip taip pavyko prikalbinti keletą asmenų, kad sudarytų apylinkės valdybą. Nebuvo net klausimo apie tinkamumą bei kvalifikaciją - svarbu, kad tik sutinka. Galimas daktas, kad panašiai yra ir kitose vietovėse. Antai, neseniai Melbourne irgi buvo apylinkės susirinkimas, ir skaityta, kad tai buvo ypač gausus - dalyvavo 150, kai skaitoma, kad ir Melbourne apytikriai gyvena lietuvių kiek ir Sydnejuje. Ar tai yra gera mūsų tautinio susipratimo ir bendruomeninio subrendimo atestacija? Tas tik pasako,

kiek mums rūpi bendruomeniniai reikalai.

Tiesa, čia nieko naujo - ir anksčiau bendruomeniniai susirinkimai nebūdavo gausūs, į tai nekreipėm dėmesio ir priėmėm kaip natūralų reiškinį. Bet iš tikrųjų čia ir yra mūsų tragiškoji pusė: jeigu mes nesidomime lietuviška veikla bendruomenėje, tai ir mūsų nuolat akcentuojamas patriotiskumas bei tautinis sąmoningumas yra abejotinos vertės, nes kas neskiria dėmesio mūsų lietuviškam aktyvumui, tas lygiai nesidomi ir kitais lietuvių liudijamais ir jų palaikamais dalykais. Kiekvienas akylesnis turėjo pastebėti, kad tų visų aktyviųjų, kurie visur eina ir bendruomeninę naštą neša ar padeda nešti, jų ir šeimos lietuviškos, ir vaikai kalba lietuviškai bei vienaip ar kitaip prisirišę prie lietuviybės.

Pasyvumas yra bet kokios gyvybės stabdis. Jokia organizacija negali gyvuoti neparodžiusi savo veiklos, joks tautinis vienetas neišsilaikys, jeigu jis pats neliudys savęs darbais. Kas žinotų šiame krašte apie lietuvių, jeigu kiekvienas iš mūsų, čia atvažiavęs, tūnotų sau vienas, nors savo širdy ir kartotų, kad esąs lietuvis. Laikyti save lietuviu ir aktyviai neišsijungti į lietuvišką darbą, yra tas pats, kaip noras šildytis prie ugnies jos nekurstant.

Visai neperdedant galima tvirtinti, kad kokie žmonės, tokia ir bendruomenė. Sąmoningi, veiklūs ir veržlūs jos nariai, tokia stipri ir pajėgi pasirodys ir bendruomenė. Bet jeigu mes patys tiek mažai skiriame dėmesio savo bendruomenei, tai gal ji iš viso net nereikalinga? Tačiau atsisakius bendruomenės prarandamas ir tautinis identitetas. Ar to mes norime?

(v.k.)

I V Y K I A I

Gegužės 21 d., šeštadienį, Australijoje įvyksta referendumas: gyventojai tą dieną turės pasisakyti dėl keturių konstitucinių pakeitimų: 1) kad senatas ir parlamentas būtų renkamas tuo pačiu metu, 2) kad aktyvios senatorių mirus ar pasitraukus jo vietoje būtų skiriamas tos pačios partijos asmuo, kokiai partijai priklausė prieš tai buvęs ir jo paskirtis galiotų iki naujų rinkimų, 3) kad būtų leidžiama rinkikams teritorijose ir taip pat valstijose balsuoti referendumuose dėl siūlomų įstatymų ir 4) apie pensijos sulaukusių teisėjų pakeitimą.

Referendumas spaudoje susilaukė įvairios kritikos už ar prieš. Rinkėjams išsiuntinėta informacinė brošiūra, kurioje sudėti argumentai už konstitucijos punktų pakeitimą ir prieš. Rinkikai prašomi pastudijuoti tą brošiūrą prieš balsuojant. Balsavimas būtinas.

Šiaurės Jūroje Norvegijos pakrantėse sprogus gaunamos naftos iš jūros dugno vamzdžiai, devynias dienas tekėjo nafta ir dujos, užteršdamos didelius plotus. Amerikietis specialistas Adair su savo padėjėjais labai nepalankiose sąlygose tą vamzdį užtaisė. Pavojus, kad Norvegijos ir Danijos pakraščiai gali būti išsiliejusios naftos užteršti, praėjo.

Į Australiją buvo atvykę 30 Sovietų studentų. Ši grupė lankėsi ir

krautuvėse Melbourne, ir iš ten vienas jų 28 m. Nikolaj Cheshev pasiūlino ir prašė Australijos pareigūnų politinio prieglobsčio. Sovietų pasiuntinybės pareigūnai sukruto ir ėmėsi nepaklusnaus vargšo pavaldinio medžioklės, kuri, atrodo, buvo nesėkminga.

Pabėgėlis sutiko susitikti su rusais pareigūnais ir tas pasimatymas įvyko dalyvaujant vertėjui ir keletui australų pareigūnų. Jaunuolis nenusileido perkalbėjamas ir pakartotinai pasakė noris pasilikti Australijoje. Imigracijos Departamentas neranda pagrindo palikti jį čia kaip politinį pabėgėlį, bet svarstė jo prašymą suteikti jam teisę čia apsigyventi, kaip imigrantui.

Paskelbta: V-sios Tautinių Šokių Šventės, įvykusios pereinamais metais Čikagoje, apyskaita. Toji šventė davė 125,760 dolerių pajamų ir turėjo 116,460 dolerių išlaidų. Pelno liko 9,3000 dolerių.

Vakarus pasiekė Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos jau 26 nr., išleistas 1977 m. kovo 19 d. Numeris 56 psl., iliustruotas. Nuotraukose suimtieji ir nužudytieji, religinės skulptūros su nudaužytomis galvomis. Rašoma apie skaudžią padėtį Lietuvoje trūkstant kunigų. Pagal Kroniką, šandie Lietuvai reikia naujų vyskupų, bet naujų, tikėjimui ir tautai pasišventusių kunigų. Kau- no kunigų seminarijoje padėtis

Pasitraukusiam iš mūsų gretų

A.A.

KAZIUI INTUI,

liūdesio valandoje jo žmoną, motiną, seserį, sūnų, dukras ir jų šeimas giliai užjaučiame.

Kaziai, Ksaverai ir Jonai
Adickai, Chicago

Brangiam bičiuliui

A.A.

KAZIUI INTUI

staiga mirus, skaudžioje valandoje giliai užjaučiame jo mamytę, žmoną Birutę, vaikus bei artimuosius ir drauge liūdime.

Vičiulių šeima

A.A.

KAZIUI INTUI

mirus, mamai Intienei, žmonai Birutei, seseriai Klementinai, vaikams Anelytei, Gailutei ir Eugenijui bei visiems artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime.

S. ir J. Kušleikai

Mielam bičiuliui

A.A.

KAZIUI INTUI

mirus, giliai užuojautą reiškiamo jo žmonai Birutei, motinai, vaikams ir artimiesiems.

Belkų šeima

esanti pasibaisėtina: kulto ministerijos pareigūnai ir saugumas parenka tik tokius kandidatus į kun. seminariją, kurie yra jiems priimtini, o ir seminarijoje negalima klierikams skaityti kitokios spaudos, kaip tik vietinę komunistinę, negalima klausytis radijo, uždrausti transistoriai, net įvestos privalomos politinformacinės paskaitos.

Lietuvoje šių metų pradžioje pasirodė naujas pagrindžio leidinys - Tiesos Kelias. Savo išvaizda jis primena Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikas, bet savo turiniu skiriamas kunigams ir jų informacijai.

Oficialiai paskelbta, kad 1978 m. Australia Day Holiday bus švenčiama sausio 30 d.

Indijoje išleistas potvarkis, kad vesti gali vyrai sulaukę 21 metų, o moteris gali tekėti tik būdama jau 18 metų. Anksčiau net vaikai galėjo vesti ar tekėti. Tuo norima pastoti kelią nepaprastai kylančiam gyven- tojų prieaugliui Indijoje. Vyrai ir moterų sterilizacijos ir toliau bus praktikuojamos, tik ne prievartos keliu.

Amerikos prezidentas Carteris išvyko į Europą tartis ekonominiais, bei gynybos klausimais. Tai pirmoji naujojo JAV prezidento išvyka užsienin.

Australijos fed. vyriausybė sudarė specialų komitetą, kuris tyrinėtų galimybes, kaip pagerinti santykius su Japonija.

Įtakingas anglų politinis žurnalas "The Economist" kovo 19 d. laidoje paskelbė straipsnį, kur svarstoma Sov. Sąjungos, problemos, kurių priskaičiuojama net 101. Tai yra toks tautybių skaičius, kurios į eina į Sov. Sąjungos sudėtį. Jos visos kelia galvas ir reikalauja sau teisių savarankiškai tvarkytis. Didžiausią problemą sudarą ukrainiečiai, kurių yra virš 40 milijonų. Toliau minimos

Kaukazo ir Pabaltijo tautos. Minimos taip pat ir Lietuvos Kat. Bažnyčios Kronikos, kurios laikomos pačiu įtakingiausiu "samizdatu" visoje Sov. Sąjungoje.

ALB

Krašto Valdybos adresai

Dabartinės A.L.B. Krašto Valdybos sąstatas ir adresai buvo paskelbti šių metų "M.P." Nr. 1-2, tačiau eilė tautiečių iš tolimesnių apylinkių prašo adresus dar kartą paskelbti.

Oficialią korespondenciją Krašto Valdybai siųsti šiuo adresu: P.O. Box 470, Strathfield, N.S.W. 2135.

Pavienių A.L.B. Krašto V-bos narių adresai:

Pirmininkas: Algis Kabaila (Prof.), 10 Vista St. Greenwich, NSW, 2065. Tel. 43 2306 (namų), 662 3029 (darbo).

Vicepirmininkas: Vytas Patašius, 55 Riverview Rd., Earlwood, NSW, 2206. Tel.: 55 4640 (namų).

Iždininkas: Algis Milašas, 58/60 (Flat 20) Oxford St., Epping, NSW, 2121 Tel.: 86 4348 (namų).

Sekretorius: Viktoras Jaras, 10 Thomas St., Merrylands, NSW, 2160. Tel.: 682 3580 (namų), 72 1972 (darbo).

Narys Jaunimo reikalams: Laurie D. Cox, 136 Pendle Way, Pendle Hill, NSW, 2145. Tel.: 631 3688 ar 631 5539

Narys Švietimo ir Kultūros reikalams: Ramutis Zakarevičius (Dr.), 26 Cherrybrook Rd., West Pennant Hills, NSW, 2120. Tel.: 84 4772 (namų), 662 2806 (darbo).

Narys Lėšų Telkimo reikalams: Petrus Ropė, 8 Chown Pl., Fairfield, NSW, 2165. Tel.: 759 7094 (darbo).

The opinions of the Federal Executive of the Australian Lithuanian Community (ALB Krašto Valdyba) are expressed in this column.

DĖMESYS SKAUTAMS

Ne dažnai tolima Australija tampa laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo centru. Ne dažnai mūsų jaunimui pasitaiko proga tikrai pasijausti savo tautos ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nariais.

Tokia reta proga pasitaikys šių metų gale Melbourne. Tai Skautų VI-ji Tautinė Stovykla.

Visi skautų ar būsimų skautų tėvai turėtų įvertinti naudą, kurią ši stovykla atneš jų vaikams, kaip skautams ir kaip lietuviams.

Tačiau šios stovyklos reikšmė išeina už skautų organizacijos ribų. Kiekvienas lietuvis turėtų suprasti Tautinės Stovyklos svarbą ne vien tik skautams, bet ir tautai bei vietos lietuvių bendruomenei.

Krašto Valdyba sveikina mecenatus ir visus, prisidėjusius prie VI-tos Tautinės Stovyklos Fondo ir tikisi, kad kiekvienas tautietis-ė parems šį Fondą. Šiuo metu skautai-tės, patys prisidėdami prie lėšų telkimo, platina loterijos biuletenius stovyklos Fondo vėjui.

Remkime jaunimą! Remkime Tautinę Stovyklą!

A.L.B. Krašto Valdyba

P.S. A.L.B. Krašto Valdyba sveikina Australijos Rajoną, sėkmingai pravedusį jaunų vadovų (skiltininkų) kursus.

Ruošiantis Tautinei Stovyklai, siūlome suruošti trumpus bet intensyvius lietuvių kalbos kursus jaunimui, ypač kreipiant dėmesį į terminus, naudojamus stovyklose.

Šios studijos autorius Juozas Slavėnas, šių metų sausio 1 dieną atšventęs savo 70 metų sukaktį, labai šviesi asmenybė. Jo brandžių straipsnių skaitome ne tik Mūsų Pastogėje, bet jis daug rašo ir kitoje liet. spaudoje. Dr. Jono Basanavičiaus sukakties proga paprašytas parašyti straipsnį, jis mielai sutiko ir vietoje laikraščio rašinio jis paruošė tiesiog studiją. Nors ir silpnos sveikatos mūsų bendradarbis yra giliai kūrybingas ir ypatingai darbštus.

Dėkodami p. J. Slavėnui linkime kūrybingų ir ištvaringų metų.

Apie prieš 40 metų man teko keičiantis iš Suvalkų Kalvarijos į vakarus, pro Bartininkų bažnytkaimį. Ta proga panorėjau važiuoti pro Ožkabalių kaimą, kurio vardas man buvo įstrigęs ir atmintį nuo kūdikystės laikų. Ožkabalių dainos, lietuviškos pasakos nuo mažens žavėjo ir turtino vaizduotę. O Ožkabalių kaime buvo gimęs Jonas Basanavičius, anų dainų ir pasakų rinkėjas, skelbėjas, vėliau didelis lietuvių tautos žadintojas, veikėjas, mokslininkas, Lietuvos patriarchu vadinamas.

Praslinko pro akis daug didelių ir mažesnių kaimų, žaliuojančių sodų. Gražūs laukai, siūbuoją žaliais žavais, nukaišyti beržynėliais, miškeliais. Darbėjų žmonių čia gyvenama. Vėžėjas sakėsi žinąs Ožkabalių kaimą ir pro jį tikrai pravažiuosime, bet kuri sodyba Jono Basanavičiaus tėviškė - jis nežinąs. Kai pasiekėm Ožkabalių kaimą, dairiausi, kuri sodyba atkreips dėmesį, juk Basanavičiaus tėviškė turėtų išsiskirti iš kitų. Bet išorė nieko išskiriančio nerodė. Teks ko nors pasiklausti. Netoli kelio šieną vartė vidutinio amžiaus moteris. Kreipiuosi į ją:

- Kuri čia sodyba yra Basanavičių? - klausiu.

Moteris sustojo ir valandėlę patyėjo, lyg klausimo nesuprasdama.

- Kokios sodybos klausiate? - Basanavičiaus, daktaro Basanavičiaus tėviškės, - paaiškinau.

- Aa, Basanavičiaus... Jų jau čia nėra. Jau ta pavardė išnyko. O sodyba tai ana ta, - mosterėjo ranka. Ir moteris, pasirėmusi ant grėblio, pradėjo pasakoti lyg svajingai: - matot, senieji Basanavičiai išmirė, o

į ūkį atėjo žentas Šmulkštys. Dabar visi čia jau tik Šmulkščius ir žino.

- O ar teko kada nors čia matyti daktarą Basanavičių? - klausiau toliau.

- Taip, bet jau labai seniai, prieš karą buvo atvažiuavęs. Labai malo-

nus žmogus, aplankė kaimynus, vaikščiojo po laukus, ežiomis, keleliais. Matot, čia jaunystę praleido. Viskas miela. Jo amžiaus žmonių kaime jau beveik nėra.

Moters nurodytoji sodyba mums buvo iš kairės pusės, didelių, unksmingų medžių prieglobsty. Trobesiai vidutinio didumo, mediniai, šiaudiniais, vietomis jau įlinkusiais ir samanomis apaugusiais stogais. Arklius palikę vieškelio pakrašty, pėsti keleliu pasukome į pačią sodybą. Koks tai nepaprastas jausmas užplūdo -ėjau tuo pat keleliu, kuriuo kitados vaikščiojo Jonas Basanavičius!.. Kiekviena žemės pėda čia numindžiota berniuko, kurio vardas surištas su Lietuvos atgimimu.

Pradėjome apžiūrinėti trobesius. Per ilgą laiką daug kas pakeista, remontuota, taigi ir pirmųkštumo neperdaugiausia likę. Tačiau prie vieno trobesio, rodos, klėties, užsilikusi pačioje pastogėje skardinė lentelė

Lietuviško filmo pradžia

V. Laurinaitis

Lietuviško filmo idėja buvo gimusi gana anksti, tačiau dėl nepalankių sąlygų, buvo gaminama tik kronikos. 1931 metų pradžioje, būrelis iniciatorių, sušaukė steigiamąjį susirinkimą ir įsteigė Lietuvos Kinomatografijos Mėgėjų Sąjungą. Valdyba buvo išrinkta iš: pirmininko Uzdono, sekretoriaus V. Laurinaičio ir išdininko Rickevičiaus. Valdyba parengė įstatus, kuriuos užregistravo Vidaus Reikalų Ministerijoje kaip Lietuvos Kinomatografijos Mėgėjų Sąjungą.

Pradėta per spaudą verbuoti narius ir per trumpą laiką užsiregistravo virš šimtas narių. Nario mokestis buvo 5 litai metams. Valdyba savo lėšomis nuomavo buvusios skalbyklos patalpas Kalnų gatvėje. Šiose patalpose buvo atliekama tik kanceliariiniai reikalai, o rengimui vaidybinio ansamblio, reikėjo surasti atitinkamas patalpas savo paskirčiai. Tokios patalpos buvo surastos Ukmergės plente, priešais Saulės Gimnaziją, buvusi medinė mokykla, kurios erdvė pilnai atitiko studijos reikalams.

Uzdono parašė du scenarijus. Vieną 1-jo pasaulinio karo vokiečių okupaciją. Ekrane žaibuoja, žaibų pluoštas išrašo "1914 metai", tolumoje matosi jūra šalmų ir eilės medinių kryžių. Vaizdui praslinkus vokiečių žandarai varinėja žmones ir renka rekvizicijas. Tolumoje traukinys su lietuviškais produktais rieda Vokietijoje ir iš ratų trykšdamos kibirkštys išrašo "nach Deutschland.. nach Deutschland..." Vėliau visa eilė iš vokiečių šeimininkavimo Lietuvoje scenų ir filmui baigiantis, debesuotame ekrane, saulei tekant, spinduliai išrašo "1918 metai" ir apačioje matosi masė ginkluotų žmonių ir įrašas "i kovą už Lietuvos

su įrašu, kas buvo tos sodybos savininkas. Tai neabejotinas anų laikų likutis: aprūdijęs, bet vis tik dar galima įskaityti rusišką raidėm įrašą "Bassanovič".

- Ta lentelė dar nuo daktaro laikų, - paaiškino naujasis šeimininkas.

Laikasėjo, visas keitėsi ir pati sodyba, trobesiai jau nebe tie ir nebe toki, koki buvo prieš virš šimtą metų. Bet didieji plačiašakiai medžiai neabejotinai matė mažą Jonuką žaidžiantį kieme ar sode, matė

J. Slavėnas

VISAS GYVENIMAS

LIETUVAI

(50 metų nuo dr. Jono Basanavičiaus mirties)

gimnazistą, studentą. Tie medžiai ir žemė tebežymi vietą, kurioje gimė žmogus, vėliau Lietuvos patriarchu vadintas.

JONO BASANAVIČIAUS JAUNYSTĖ IR MOKSLO KELIAS

Jonas Basanavičius gimė 1851 metais lapkričio 23 dieną. Naujagimis, pirmasis Jono Basanavičiaus ir Marės Birštoniūtės - Basanavičienės sūnus, į šį pasaulį atėjo pusiau uždusęs. Tik po didelių pastangų, trūkusių valandą ar daugiau, trinant kojų padus šepečiais, atsigavalojo, bet buvo labai silpnas. Tėvai kūdikio gyvybės grįžimą laikė Aukščiausiojo dovana ir jau tada pažadėjo atlošiaus tarnybai - leisti į kunigus. Tėvai buvo labai religingi, stengėsi Jonuką ir vėliau kitus vaikus auginti toje pat dvasioje.

Išsilikusiųose šeimos dokumentuose Basanavičių giminės vardas

Nukelta į psl. 5

laisvę". Šio filmo buvo pagaminta 80%.

Kitas scenarijus buvo "Vytautas pas kryžiuočius". Šiame filme pradžioje pasirodo Vytauto priesaika atkeršyti kryžiuočiams. Buvo padaryta daug išvykų į įvairias Lietuvos vietas: Raudonės pilyje, Veliuonos piliakalnyje, Gelgaudiškyje ir daugelyje vietų kitur. Taipgi Mickevičiaus slėnyje buvo įfilmuota senovės lietuvių šventykla su kriviais ir vaidilutėmis.

Darbo pradžia buvo gana sunki, nes reikėjo daug lėšų, o jų nebuvo, todėl buvo surengtas filmų gaminiui parėmimo balius. Buvo platunami garbės pakvietimai, pradedant nuo prezidentūros, ministerijų departamentuose, įvairiose įmonėse ir pas pasiturinčius asmenis. Reikia pasakyti, kad vėjus labai pasisekė ir davė virš 15.000 litų pajamų. Balius įvyko Rotušės salėje. Turint pinigų, buvo pradėta atrinkti tipai atitinkamoms rolėms ir pradėta improvizacijos. Vakaraus salėse darbas virte virė.

Turėta sunkumų su ansambliu, nes aktoriai nors ir gerai vaidindavo scenoje, bet filmui netiko. Teatre aktoriai būna toli nuo žiūrovų, todėl jų pilno išgyvenimo veiduose nesimato. Pavyzdžiui, scenos aktorius, gavęs telegramą apie tėvo mirtį, suvaidina gerai, tačiau filme matosi, kad gavus telegramą, staiga jam suskaudėjo pilvą, nes filme matosi veido detalės, todėl reikėjo daug improvizacijų ir darbo iki išgyvendavimo rolėje.

Studija pati gaminosi butaforiją: kepures (šalmus) su ragais, šarvus iš skardos žvynelių susiūtus ant audėklo, ir filme atrodė labai gerai. Daugelis aktorių aprangą gaminosi savo lėšomis. Buvo prigaminta baltos drobės apsiaustų su kryžiais, dalį butaforijos teko skolintis iš įvairių šaltinių. Gusarų pulkas duodavo arklius ir reikalui esant visa eskadroną. Menininkas Šimkūnas pagamino miniatūrinę Gedimino pilies kopiją, kuri, nufilmavus iš arti, atrodė labai didingai.

Filmuotojas Uzdono gamindavo filmo kronikas ir kaip filmuotojas buvo gerai prityręs. Iš Amerikos atvykęs p. Žibas perleido gana brangią - modernišką aparatūrą. Studija leido žurnalą "Kinomatografijos apžvalga". Narių skaičius sparčiai augo. Pirmajam filmui vokiečių žandarų rūbų buvo gauta iš Klaipėdos. Buvo sudarytas planas ateities filmams, nes išvykos metu būdavo daromas filmavimas kelioms ateities filmoms, kur įeidavo į tų filmų turinį.

Finansininkas Frenkelis siūlė jo lėšomis padaryti filmą "Žydai Lietuvos nepriklausomybės kovose" ir p. Subockis buvo parašęs scenarijų. Lietuviško filmo laukė visa lietuvių tauta. Deja, po kelių intensyvaus darbo metų, Vidaus Reikalų Ministerija Sąjungą uždarė su priekaištu, kad sąjunga nedarė metinių susirinkimų. Faktiškai, nariai rinkdavosi nuolat ir išreikšdavo savo mintis ir pageidavimus. Lynartas susižavėjo lietuvišku filmu ir, uždarius sąjungą, Ministerija atidavė jam licenziją gaminti filmus. Buvo dėta pastangų, bet liko be vaisių, ir sąjunga tuojau savo turtą išdalino teatrams, o pinigų pervėdė Raudonajam Kryžiui.

Ansamblis visas išsiskirstė ir su Lynartu dirbti atsisakė. Lynartas vėliau gamino labai primityvius kronikas. Pavydas ir noras pasinaudoti Sąjungos įdėtu darbu, sužlugdė filmų gamybą. Jeigu būtų nenutrauktas darbas, tikrai būtų ekranas išvydęs lietuviškus filmus ir šią dieną turėtume kelias kopijas (nes Amerikoje tikrai būtų) ir ne tik patys, bet ir svetimieji būtų galėję pasirodyti.

Mūsų Pastogė Nr. 18, 1977.5.9, psl. 3

LAIŠKAS REDAKCIJAI

NETIKSLUS VEDAMASIS.

"Mūsų Pastogės" 13-tame numeryje, šių metų balandžio 4-tą dieną, šio laikraščio redaktorius V.K., savo vedamajame "Jaunimas ir organizacijos", gana labai vienašališkai ir, pasakyčiau, netiksliai apžvelgia dviejų didžiausių Australijos lietuvių jaunimo organizacijų tikslus ir jų atliekamus darbus. Grynai lietuviškomis akimis žiūrėdamas, vienus jis iškelia, kitus gi visai sumala. Iš karto matosi, kad rašytojas niekuomet nėra buvęs sportininkas ir suprati mo apie sportinį darbą visai neturi.

Aš pats, buvęs nuo jaunų dienų skautas ir tiek anksčiau, tiek ir Australijoje palaikęs labai artimus ryšius su skautais, vertinu juos labai aukštai ir jų idėtas darbas lietuviškam jaunimo auklėjime neturi sau lygaus. Tačiau ne visi nori būti skautais, yra ir tokių, kurie nori būti ir sportininkais. Kaip lygiai ne visi sukuria pilnas lietuviškas šeimas ir ne visų šeimų vaikai kalba lietuviškai. Ir ką tada su tokiais jaunuoliais, p. Redaktoriau, reikia daryti? O ką gi reikia daryti ir su tais, kaip jūs išsireiškėt svetimtaučiais, kurie su kūrę mišrias šeimas, neišsineša į svetimas aplinkas ar tai vyro, ar žmonos, bet patys, kiek galėdami įsitraukia į mūsų bendruomeninį lietuvišką gyvenimą. Ir savaime tas lengviausiai jiems yra padaryti per sportą, nes, australai, o gal ir kitų tautų čia išaugę jaunuoliai, nuo pat jaunų dienų yra paveikti sportinės dvasios, kas juos pritraukia ir pririša prie mūsų. Ar gi tas yra jau taip blogai? Manau, kad priešingai. Sporto klubus ir sportininkus tereikia tik sveikinti, kad jie, atšventę savo 27-rias sporto šventes nesilpsta ir nemiršta, kaip kad išmirė jau daugelis mūsų tokių patriotinių, net ir jaunimo organizacijų, bet su kiekvienais metais, galėčiau pasakyti, vis auga ir stiprėja, įtraukdami vis daugiau ir daugiau mūsų čia gimusio jaunimo.

Savaime suprantama, kad būtų labai gražu ir malonu, jeigu visas jaunimas galėtų kalbėti savąja tėvų kalba. Bet ar už tai galima kaltinti sportininkus ir sporto klubus? Tikrai ne. Kiek gi yra mūsų inteligentų, baigusiu aukštuosius mokslus dar laisvoje Lietuvoje ir gavusių išsilavinimą ir stiprius lietuviškumo dailius pačioje Lietuvoje, kurių vaikai visiškai nekalba lietuviškai, daugeliu atvejų net nedalyvaudami jokiose lietuviško jaunimo organizacijose, jau nekalbant apie sportą. O kiek gi mūsų buvusių studentų, šiandien jau baigusiu mokslus ir sukūrusių mišrias šeimas, visiškai dingo iš bent kokio lietuviško gyvenimo, gal būtų jau visiškai save net neskaitydami lietuviais, ar bent lietuviškos kilmės australais.

Labai gražiai per paskutines Lietuvių Dienas Melbourne viešėjusi Čikagos solistė Nerija Linkevičiūtė pabrėžtinai man pasakė, kad lietuviškame auklėjime ir lietuvių kalbos mokyme vaikams pats didžiausias pagrindas yra tik tėvai, kai visos organizacijos, savaitgalio mokyklos ir kt. yra tik maža padedamoji priemonė. Be tėvų niekada vaikas nei kalbės lietuviškai, nei dalyvaus lietuviškame gyvenime.

Tikrai skaudu skaityti vedamąjį, kuris jau dabar sportininkams padarė daug moralinės skriaudos. Taip kaip negali visi kasdien tą patį valgi valgyti, taip dar daugiau negali visi ir tą patį darbą, kad ir lietuvišką, dirbti. Jeigu skautų darbas ir jų nuveikta veikla yra svarbi skautams ir jų gerbėjams, tai niekuo nemažesni, sakyčiau, lietuvišką, tik gal kitoje

plotmėje, darbą atlieka ir sportininkai. Visa tik bėda, kad mūsų, ypatingai vyresnieji lietuviai, niekada nesuprato ir nesupras sportinio gyvenimo ir sporto reikšmės jaunui. Tegul ir nekalba daugumas mišrių šeimų jaunuolių lietuviškai, tačiau jie, įsijungę į lietuvišką sporto klubą, jaučiasi esą lygūs su kitais lietuviais ir ne vieną kartą man teko su džiaugsmu stebėti kai nemokąs lietuvių kalbos australas ar kitas svetimtautis, per šeimą įsijungęs į lietuvišką gyvenimą, su pasididžiavimu nešioja ant krūtinės lietuviškas spalvas, lietuviškus ženklus ir didžiuojasi esąs lietuviško klubo gynejas. Jau nekalbant apie Amerikos garsiuosius lietuvius sportininkus, toks Palubinskas tiek Muenchene, tiek ir Montrealyje su savo lietuviška pavarde garsino mus, kai buvę garsieji sportininkai Pranas Mikus,

A. Ignatavičius, S. Dargis ir kiti tikrai lietuviams Australijoje nepadarė gėdos, bet juos tik iškėlė. O gi šiandien Sydneyje ir kitose valstijose, kur yra žaidžiama Rugby League, T. Raudonikio ir M. Liubinsko vardai kiekvieną savaitgalį skamba spaudoje ir žmonių lūpose.

Gi šiandien, sužinojus, kad kitais metais vyks Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės Kanadoje, visų ir lietuvių, ir mišrių šeimų tarpe, yra toks didžiulis sportinis užsidegimas, kad jau dabar prasidėjo visų sportininkų noras kaip patekti į šią didžiąją lietuvių šventę, kur jaunuolis ar jaunuolė galėtų su pasididžiavimu vilkėti uniformą su į rašu "Australijos lietuviai". Net ir lietuviškai kalbėt mokintis norima pradėti, kad būtų savam su savu.

Rašant tokius vedamuosius, kad ir redaktoriui, reikia pirmiau rimtai pagalvoti ar tas visuomenei atneš naudos, ar žalos. Šiuo atveju noras

iškelti skautus ir nužeminti sportininkus, ypatingai prieš jiems išvykstant į Kanadą, kada kiekviena auka, kiekviena parama yra taip reikalinga, buvo tikrai ne vietoje ir visai be reikalo, nes sportininkai, gal tik kitokiu būdu varo lietuvišką propagandą, gina lietuviškas spalvas ir yra nemažesni, o gal dar ir geresni Australijos lietuviai, kaip kad kiti čia gimę jaunuoliai. Todėl nepulkime jų, bet suprastę jų tikslus, padėkime jiems ir kuo gražiau pasiųskime juos į Toronto, kad tenai ir vėliau Amerikoje, jie parodytų tūkstančiams kitų lietuvių, kad Australijoje lietuviška pasėta sėkla dar neišdžiūvo ir nesudegė karštoje Australijos saulėje.

Antanas Laukaitis

Prierašas: maloniai kviečiame kitus skaitytojus pasisakyti sporto klubų lietuviškumo klausimu. Red.

Tautos Fonde

Perthe Tautos Fondo igaliojimo prarastame vajuje auکوjo:

Po \$ 20 - A.A.J. Sakalas (per p. Lingienę) ir Call Smith (lietuvis); po \$ 10 - B. Steckis, A. Klimaitis, J. Miliauskas ir H. Grincevičius; po \$ 5 - A. Kaminskas, B. Butkys, J. Babarskas, A. Meliauskas, O. Liutikienė, p.p. Simaičiai, V. Cibulskis ir V. Skrolis; po \$ 4 p. Lingienė; po \$ 3 - V. Valaitis ir A. Malinauskas; po \$ 2 - A. Stakus, K. Čeičys, A. Balakauskas, J. Čižas, E. Višniauskas, A. Čižeika ir P. Krutulis; po \$ 1 - K. Žoromskis, kun. J. Petrauskas ir W.G. Newcastle - Benediktas Liūga \$ 2.

Sydney, vietoj gėlių Melbourne mirusiam Edvardui Nagulevičiui pagerbti auکوjo \$ 15 Daiva Bieri - Labutytė ir Marija Labutienė iš Canberros. A.a. Elenai Liutikienė mirus Sydneyje, vietoj gėlių ant jos kapo auکوjo Tautos Fondui - p. Ivinskienė \$ 5, p. Migevičienė (senj.) \$ 2.

Ačiū

Kartais tenka nugirsti įvairių gandų Tautos Fondo adresu. Vieni iš jų, kad atseit Tautos Fondo igaliojiniai jieško tik sau garbės. Tai visai nepagrįsti kaltinimai, kuriuos gali paskleisti tik mūsų tautos priešai. Jų sąžiningumas ir kruopštumas atsiskaitant su Tautos Fondo Atstovybe yra pasigėrėtinas. Garbė toms kolonijoms kurios turi tokius pasiūlytus žmones T.F. igaliojinių asmenyse.

Kiti klausimai, kas atsitinka su tais suaukottais pinigais? Pinigai Australijoje laikinai yra laikomi Commonwealth Savings Banke Chester Hill N.S.W. Iš ten reguliariai pagal valdžios leistas sumas reguliariai persiunčiami į centrinę T.F. būstinę New Yorke.

Vedamos T.F. knygos Australijoje tikrinamos A.L.B. Krašto Kontrolės Komisijos. Paskutinė revizija buvo 1976 m. gruodžio 20.

A. Kramilius
Tautos Fondo Atstovybės
Iždininkas Australijoje.

ALB Krašto Kontrolės Komisija, 1976 m. gruodžio 20 d. patikrinusi Tautos Fondo Atstovybės Australijoje pajamas ir išlaidas, laikotarpyje nuo 1972 m. liepos 30 d. iki 1976 m. gruodžio 20 d., rado, kad per tą laiką Tautos Fondo atstovybė turėjo \$ 6253.18 pajamų ir \$ 4903.77 išlaidų. Į išlaidas įsiskaito \$ 4700.08, persiūsti Tautos Fondo centrui Amerikoje. Visas kitas išlaidas sudaro salų nuomos parengimams ir raštinės išlaidos. Revizijos metu Tautos Fondo atstovybės kasoje rasta grynais pinigais \$ 1349.41.

MES PADEDAM ŠEIMOMS

Australija parūpina įvairiose formose paramą šeimoms, auginančioms vaikus. Toji parama ateina iš federalinės vyriausybės, valstijų vyriausybių, vietinių savivaldybių arba savanoriškų grupių.

Gimus vaikams motinos gauna motinystės pašalpą - maternity allowance. Yra ir šeimos pašalpa - family allowance, kuri reguliariai išmokama šeimoms, auginančioms vaikus arba išlaikančioms pilną laiką studijuojančius iki 25-rių metų amžiaus.

Specialios šalpos išmokamos našlaičiams arba luošiams vaikams.

Našlaičio pensija - orphans pension išmokama vaiko globėjams, kurio abu tėvai mirę arba jei vienas iš tėvų miręs, o kitas dingęs, esąs kalėjime bei psichiatrinėje ligoninėje.

Luošo vaiko pašalpa - handicapped Childs allowance gali būti mokama motinai ar globėjui už luošą vaiką, kuris reikalingas nuolatinės priežiūros namuose.

Luoši virš 14 metų vaikai gali būti šelpiami federalinės sveikatos atitaisymo tarnybos - Commonwealth Rehabilitation Service. Yra eilė veiklos programų, kurios pravedamos skaitlingų organizacijų luošiams vaikams, jų tarpe luošų vaikų lavinimo centrai, darbo terapijos centrai, prieglaudų darbo vietės, apgyvendinimo ar atostogų lengvatos.

Taip pat yra pasirinkimas organizacijų, kurios rūpinasi vaikų globa. Tarp jų yra tokių, kurios rūpinasi visos dienos globa, po mokyklinėmis valandomis ir atostogų globa, specialiomis progomis ir nenumatytais atvejais globa, priešmokyklinių vaikų priežiūra, šeimos palaikymu; yra patariamosios tarnybos ar parama vaikams, reikalingiems ypatingos priežiūros.

Jeigu turite sunkumų išsiaiškinti apie teikiamą pagalbą vaikams auginančioms šeimoms, kreipkitės prašydami informaciją kiekvienoje Socialinės Globos Departamento įstaigoje, kurių adresus ir telefonus rasite telefonų knygos pradžioje pagal titulą Commonwealth Departments.

Departamento telefoninė tarnyba gali padėti asmenims, silpnai arba visai nekalbantiems angliškai. Vertėjų tarnybos telefonai: Sydney 221 1111, Melbourne 662 3000, Brisbane 225 2233, Adelaidė 50 3650, Perth 22 3366.

Commonwealth Department
of
Social Security

VISAS GYVENIMAS LIETUVAI

Atkelta iš psl. 3

minimas 17 š. antroje pusėje. Spėjama, kad Basanavičiai atsikėlė nuo Vilniaus, po sunkmečių ir badmečių ir apsigyveno tada retai gyvenamuose paprūsėse plotuose. Dr. Jonas Basanavičius savo autobiografijoje rašo, kad prieš baudžiavos įvedimą jo senelis buvęs labai turtingas, turėjęs 8 arklius ir apie 100 margų, bet po baudžiavos įvedimo buvęs sulygintas su kitais, ūkis išrėžytas rėžiais ir teko eiti baudžią į Bartininkų dvarą.

Daktaro tėvas, irgi Jonas, mokėjęs tik šiek tiek skaityti ir rašyti ir lenkiškai kalbėti. Bet žmonių buvo gerbiamas kaip teisingas žmogus ir kelerius metus buvęs išrinktas Bartininkų valsčiaus viršaičiu (vaitu). Jis mokėjo daug pasakų, mįslių, žinojo daug praeities įvykių, ypač iš baudžiavos laikų. "Aš jam ir jojo atminčiai esmi kaltas (skolingas) igavimu mano širdyje meilės ir mūsų tautos praeitį ir lietuvių", - rašė vėliau savo autobiografijoje Dr. Jonas Basanavičius.

Jono Basanavičiaus gimtasis Ožkabalių kaimas yra nepertoliausia nuo Prūsijos sienos, jo puikiose apylinkėse nemaža piliakalnių, kurie rodė praeityje turėjus strateginę reikšmę. Prie piliakalnių beardami žmonės rasdavę įvairių senovės liekanų - diržų sagčių, iečių viršūnių. Jonukas dar mažas būdamas labai mėgdavęs tuos piliakalnius lankyti, po juos kopinėti ir "tik instinktyviai, net dar nežinodamas, kas ir kokiam tikslui juos supylė. Girdėdavau pasakų apie užkeiktas mergas, arba kad buvę supilti rankomis ar sterblėmis. Ši apylinkė turėjo man nemažą įtaką. Ant šių piliakalnių, galui drąsiai sakyti, susitvirtino mano lietuviškumas". (Iš Autobiografijos).

Jono Basanavičiaus jaunystėje kaimuose mokyklų nebuvo - tik Vilkavišky, Kalvarijoj pradinės, silpnų mokytojų lenkų vedamos, o Marijampolėje kada tai iš Seinų atkelta "pavietinė mokykla", skirta chlopų vaikams, besirengiantiems į kunigus. Šlėktų vaikai eidavo į Suvalkų gimnaziją. Kaimuose ūkininkai savo vaikams pramokyti samdydavo "daktorius", kurie eidavo iš kaimo į kaimą ir būdavo atlyginami natūra. Jonukas turėjo tris tokius mokytojus, kurie per septynerius metus (nuo 5 amžiaus metų iki 12), mokydami iš elementoriaus, "Aukso altoariaus" pamokydavo kiek lietuviškai ir lenkiškai skaityti ir rašyti, šiek tiek iš lenkiško vadovėlio aritmetikos ir tarnauti prie mišų, nors betarnaudamas ir nesupratęs žodžių, kuriuos reikėdavo kunigui atsakinėti. Jonukas turėjęs gražų balsą ir tas džiugino tėvus - būsimasis kunigėlis gražiai giedosiąs.

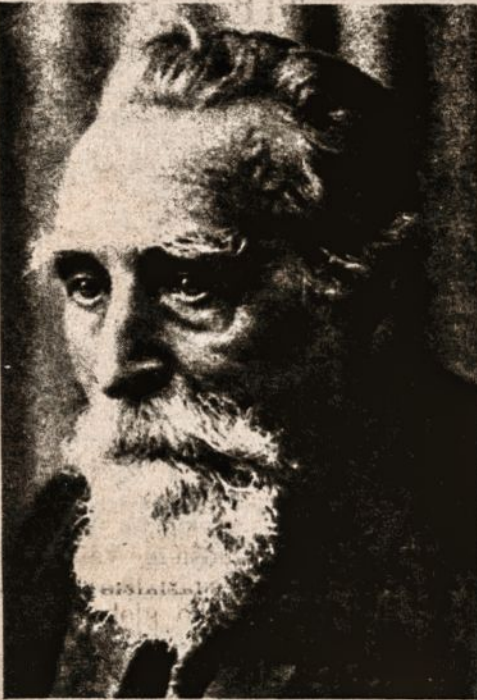
Liukšių pradžios mokyklos mokytojo lenko parengtas Jonukas iš antro karto išlaikė egzaminus į Marijampolės "pavietinę" 1866 metais (1867 m. ši mokykla paversta gimnazija). Toje mokykloje, kap Basanavičius vėliau prisimena, "apšvietimus į galvas varyti geriausia priemonė buvo laikoma rykštė".

Pavertus "pavietinę" mokyklą gimnazija, dėstomoji lenkų kalba buvo pakeista rusiškąja ir įvyko didžiausia naujiena - įvesta dvi savaitinės pamokos lietuviškos. Tas faktas, anot Basanavičiaus, daugeliui padėjo atsikratyti polonizacijos ligos. Tačiau lietuvių kalbai nebuvo gerų mokytojų - ją dėstė vienas piešimo mokytojas, kitas matematikos. Visas mokslas susidėjo iš vertimų iš rusų kalbos į lietuvių ir atvirkščiai. Apie gramatiką nei kalbos - patys mokytojai neturėjo apie ją supratimo. Apskritai, Basanavičiui mokytis sekėsi, buvo laikomas geru stilistu, jo rašomieji darbai buvo demons-

truojami ir kitose klasėse, pagyrimus gaudavo už senąsias kalbas.

Iš geriausių mokytojų Basanavičius prisimena kunigą Jurgį Čėsna, Marijonų vienuolyno perdėtinį, kuris jį supažindino su L. Rėzos išleista Kr. Donelaičio metais, Adomo Mickevičiaus Konradu Valenrodu, Vl. Kondratavičiaus Margiriu ir kit. Antras mokytojas - Rutkauskas, piešimo mokytojas ir dėstęs lietuvių kalbą aprūpindavęs Basanavičių iš bibliotekos įvairiomis knygomis. Iš mokinių išlikęs šviesus paveikslas Petro Kriaučiūno, Suvalkijos švietėjo, dar gimnazijoje užsiėmusio lietuvių kalbos tyrinėjimu. Vieno viešo gimnazijos akto metu P. Kriaučiūnas perskaitė išvertę Kochanowskio eilėraščių. Tai pirmą kartą šios gimnazijos scenoje suskambėjo lietuvių kalba.

Basanavičius gimnaziją baigė 1873 metais sidabro medaliu. Iše-

Dr. J. Basanavičius

Maldos diena už Lietuvą

Gerbiami ir Brangūs Broliai ir sesės
Viešpatyje ir Šv. Marijoje

Visame gegužės mėnesio grožyje turbūt gražiausias dalykas yra Šv. Marijos garbinimo tradicijos. Ar prisiminsime laikus Lietuvoje, ar tremtyje, ar laisvo pasaulio įvairiuose kraštuose, vargiai ką rasime širdžiai malonesnio kaip tradicines mūsų kartu praleistas valandas Šv. Marijos garbei. Kad mūsų tautos dvasioje yra labai vertingų savybių, tai jų išsivystymui, subrendimui tikrai ne antroji vieta skirtina mūsų žmonių pamaldumui į Šv. Mariją.

Su širdgėla stebime, kiek mūsų laikais pasaulyje yra nelaimingo jaunimo. Nelaimingo ne iš savo kaltės, o kad augdami negavo savo dvasiai to, be ko žmogaus gyvenimas negali būti pilnas ir laimingas.

Koks didesnis ir gražesnis galėtų būti troškimas ir linkėjimas už tą, kad mūsų jaunimas augtų šviesus, doras ir laimingas. Ir kas galėtų surasti geresnį patarimą jaunimui, kaip tapti sąmoningais Šv. Marijos sekėjais ir garbintojais.

Mūsų tautos kova ir likimas tėvyneje, svetur lietuvių dvasia ir išsilikymas reikalauja ir reikalingi gilaus tikėjimo ir bendravimo su Dievu. Gegužės 13-ji mums lietuviams lieka ypatinga diena: tą dieną yra pasirašytas aktas pavadantis Lietuvius tautą Šv. Marijos Nekalčiausios Širdies globai. Atžymėkime šią dieną ir šiais metais kokia nors auka ir karšta malda už savo tautą. Vieni kitus ir ypatingai jaunimą raginkime nuolat bendrauti maldoje su Šv.

Marija, kad visada galėtume drįsti jai pasakyti ir savo sielos ir visos mūsų tautos reikalus.

Su Jumis

Dievo, Marijos ir Lietuvos meilėje,
Vyskupas Vincentas Brizgys

Gegužės 13 d. sueina 26 metai nuo lietuvių tautos paaukojimo Nekalčiausiai Marijos Širdžiai. Nors Marija 1917 metais perspėjo pasaulį, bet žmonės nepildė Dievo įsakymų ir nevykdė Marijos prašymų, todėl komunizmas plečiasi, ir jau išibrovė beveik į visus kontinentus.

Šią sukaktį, taip sunkią lietuvių tautai valandą, kviečiame viso pasaulio lietuvius paminėti su nuoširdžia malda ir prašymu, kad Marija užtartų Lietuvą ir jos žmones.

Šiandien jokia žemės jėga negali

Visų lietuvių bendroji tėvynė yra Lietuva, nežinurint, kas kur gimė ar gyvena. Lietuva visų pirma yra ne žemė Baltijos pajūryje, o mes patys, visi lietuviai. Todėl, palikdami Lietuvos kraštą, dar nepalikome Lietuvos. Mumyse tauta yra išikūnijusi, ir todėl kur esame, ten yra ir Lietuva. Koks gilus bebūtų paliktojo krašto ilgesys, neteisinga jį pergyventi lyg pačios Lietuvos netekimą. Kol Lietuvą mylime, tol joje mūsų dvasia ir lieka.

Dvasinė prasme Lietuva yra višur, kur mes esame, — tiek pat jos krašte, tiek pat Rusijos plotuose, tiek pat visuose pasaulio kampuose, kur atsidūrėme. Visus lygiai telkia ta pati dvasinė erdvė, kurią anksčiau pavadino istorija. Nesame Lietuvos netekę, kol patys nesame jai mirę. Tikra prasme palikti Lietuvą — tai jai mirti nutaustant.

(J. Girnius, Tauta ir tautinė ištikimybė)

Dr. J. Basanavičius pašto ženkluose: 1. Skelbia Lietuvos nepriklausomybės aktą; 2. jo mirties proga p. ženklas su gedulo rėmeliais.

damas iš jos Basanavičius buvo gerokai susipažinęs su Lietuvos istorija - perskaitęs Strykovskio, Dluogošo ir kit. veikalus ir visas dailiosios literatūros knygas, kurios tik jam ir rankas pakliuvo. Ir tai padaręs tik savo noru, trokšdamas pažinti ypač Lietuvos praeitį. Pamokose jam to nieks nedėstė.

Jau nuo šeštos klasės tėvai norėjo pakreipti Jonuko kelią į kunigų seminariją, bet tada jam dar pasisekė juos atkalbėti. Bet baigus gimnaziją tėvai griežtai reikalavo, o kai sūnus nesutiko ir bandė įrodinėti, kad Lietuvai reikia ir kitų profesijų žmonių, atsisakė jį remti. Bet atostogoms baigiantis tėvų širdis atsileido ir sūnui vykstant į Maskvą studijuoti, davė 100 rublių ir vėliau kiek galėdami rėmė. Pradžioje teko verstis pamokomis, bet 1874 m. Varšuvos srities kuratoriaus rūpesčiu jam buvo paskirta 350 rub. stipendija ir dar 100 rub. kelionės išlaidoms.

Metus išbuvęs istorijos - filologijos fakultete Basanavičius perėjo studijuoti mediciną. Gaudamas stipendiją mažiau buvo priverstas dirbti privačiai (pamokomis), jis visą laiką leido bibliotekose, archyvuose, muziejuose, rinkdamas Lietuvos istorijos medžiagą, darė išrašus, nuorašus. Bet Basanavičius buvo veiklus ir lietuvių studentų tarpe, kartais net jiems vadovaudamas.

Baigęs mediciną Basanavičius padarė, kad kaip stipendininkas, galis būti paskirtas dirbti į Rusijos gilumą. Tada jis išsikėlė į neseniai laisvę išsikovojusią Bulgariją, kurioje ėjo gydytojo pareigas įvairiose vietose, aktyviai dalyvavo visuomeniniame ir politiniame gyvenime, dirbo mokslo darbą.

Bus daugiau

VISAIP

Italijos koministai viešai pareiškė, kad jie palaikytų ir eitų iš vien su Sov. Sąjunga, jeigu ji vakariečių būtų užpulta. Kiekvienu atveju Italijos kom. partija pripažįstanti NATO, kaip užuovėją, užtikrinančią Italijos saugumą.

Rusijoje neįmanoma nuslėpti nuo gyventojų disidentų veiklos ir jų plintančio sąjūdžio. Paskutiniu metu sovietinėje spaudoje bandoma pristatyti ryškesni disidentai, kaip nepilnapročiai, iškrypėliai, net nusi-kaltėliai. Iš jų visų pikčiausias esąs Solženicinas, nes jis reikalauja, kad Vakarai nutrauktų techninį ir kultūrinį bendradarbiavimą su sovietais. Juodžiausiomis spalvomis pristatomi ir kiti, kaip V. Maksimovas, V. Bukovskis, Amalrikas ir kiti, patekę į vakarus ir laisvai veikia.

padėti Lietuvai. Tik Marijai užtariant pas Dievą, galima tikėtis mūsų tautai laisvės. 1917 metais Fatimoj Marijos duotas žmonėms pažadas yra daug tvirtesnis, negu visų pasaulio valdovų sudarytos sutartys, kurios dar nespėjus pasirašyti jau yra sulaužomos.

Mielas Lietuvi, maloniai prašau Jus šiemet paminėti šią sukaktį gegužės 15 dieną, sekmadienį. Per šv. Mišias prašykim, kad Marija užtartų mūsų tautą ir mūsų žmones pas savo Sūnų, gelbėtų kenčiančius ir nuteistuosius už tikėjimą ir tautą bei gražintų Lietuvai tautinę ir religinę laisvę, o mūsų priešams atsi-vertimo malonę.

Kun. Albertas J. Kontautas
Mėlynosios Armijos Lietuvių
Sąjūdžio Dvasios Vadas

SYDNEJAUS APYLINKĖS SUSIRINKIMAS

NEWCASTLE DISKUSIJŲ KLUBE

Gegužės 1 d. Lietuvių Klube įvyko visuotinis ALB Sydnejaus apylinkės susirinkimas, kurio metu pasitraukė senoji apylinkės valdyba ir išrinkta nauja. Iš šito susirinkimo paaiškėjo, kiek mūsų žmonės domisi ir kiek jiems rūpi lietuviškoji bendruomeninė veikla: Sydnejus, kuriame skaičiuojama esanti pati didžiausia lietuvių kolonija Australijoje (oficialiai priimta, kad Sydnejuje gyvena 2500 - 3000 lietuvių), susirinkime dalyvavo 72 asmenys. Todėl nenuostabu, kad ir sudaryti naują apylinkės valdybą buvo didelių sunkumų. Kaip senoji valdyba aiškino, buvo numatyti ir prikalbinti žmonės įeiti į valdybą, bet jie susirinkime nedalyvavo, o raštu paduotų sutikimų neturėta, tad jų nebuvo galima nei statyti kandidatais, nei rinkti. Teko čia pat vietoje prikalbinti kandidatus ir juos rinkti.

Susirinkimo pirmininku buvo p. J. Maksvytis, sekretorium A. Dudaitis. Mandatų komisiją sudaryta iš J. Pullinen, Dr. D. Kairaičio ir E. Jonaitienės.

Po senosios apylinkės valdybos pranešimų (kalbėjo buv. pirakas p. K. Stašionis, išdin. V. Šliogeris ir kontrolės komisijos pirmininkas Č. Liutikas) valdybai jokių priekaištų nepadaryta ir jų veikla priimta su dėkingumu.

Sekė naujos valdybos rinkimai. Po ilgų tarpymųsi pagaliau sudarytas kandidatų į valdybą sąrašas. Mandatų Komisijai paskelbus rinkimų rezultatus, naują Sydnejaus apylinkės valdybą sudaro: A. Jablonskienė, V. Gulbinas, V. Saudargas, K. Bitinienė ir V. Bitinas. Kandidatu liko P. Sakalauskas. Išrinkta ir Revizijos Komisija: Č. Liutikas, J. Kapočius ir M. Cox. Kandidatas V. Škrinska. Į apylinkės garbės teismą įeina: J. Zinkus, Dr. B. Vingilis, I. Jonaitis, A. Reisgys ir P. Pullinen. (Vėliau patirta, kad naujo garbės teismo pirmininku yra I. Jonaitis ir sekretorium P. Pullinen).

Sekė apylinkės veikiančių organizacijų pranešimai. Pranešimus padarė p.p. O. Baužienė (Soc. Globos Moterų Draugija), S. Pačėsa (šaulių veikla), J. Dambrauskas (Sporto Klubas Kovo veikla), B. Kiveris (Dainos choro), V. Gulbinas (sporto s-gos veikla), V. Patašius (Baltų Komiteto veikla), M. Cox apie tautinius šokus) ir G. Viliūnaitė apie skautus.

Susirinkimo dėmesys buvo nukreiptas į šiuo metu Sydnejuje veikiančią etninės radio stoties lietuvišką radijo valandėlę. Iš visos eilės kalbėtojų tuo reikalu (kalbėjo V. Saudargas, J. Zinkus, G. Kazokienė, A. Saudargienė, J. Viliūnienė, V. Šliogeris, V. Simniškis, J. Kapočius, V. Miniotas, Jn. Ramanauskas) paaiškėjo, kad iki šiolei vedama radijo valandėlė Sydnejuje klausytojų nepatenkina, kad ji ir tiesiog netaraujanti čia gyvenančių lietuvių interesams, net buvo pasiūlyta konkrečius asmenis įtraukti bendradarbiavimui, tačiau reikalai pasikeitė, kai iš esamo radijo valandėlės vedėjo p. V. Šlitterio pranešimo paaiškėjo, kad toji valandėlė esanti jo asmeniškose atsakomybėje. Reikalas pavestas naujai apylinkės valdybai išaiškinti radijo valandėlės reikalą.

Po ilgai užsitęsusių debatų dėl radijo valandėlės sekė ALB Krašto Valdybos pirmininko pranešimas, kuris maloniai pakvietė dalyvauti ALB Krašto Valdybos rengiamame pobūvy - vakare.

Susirinkimas baigtas nepareiškus naujai valdybai jokių sugestijų dėl apylinkės veiklos.

inf.

Balandžio 3 d. p.p. Butkų namuose įvyko D. Klubas susirinkimas. Pats šeimininkas, neseniai lankęsis Naujojoje Zelandijoje, rodė iš kelionės skaidres ir tuo pačiu atsakinėjo į susidomėjusių narių klausimus. Įžangai p. Butkus davė trumpą bet išsamią šalies apžvalgą: istorinę ir politinę eigą nuo pat N. Zelandijos atradimo ir kolonizavimo iki šių dienų, geografinius šalies bruožus, gyventojų sudėtį ir jos rasinius aspektus, ir bendrą ekonominį bei kultūrinį šalies vaizdą. Matytos skaidrės ne tik suteikė progos susipažinti su N.Z. vietovaizdžiais, bet sykiu užimponavo klubo narius savo aukštu artistiniu lygiu; p. Butkus pasirodė esąs uolus ir mėgėjas - fotografas.

Sekantis susirinkimas įvyks gegužės mėn. p.p. Zakarauskų namuose. Paskaitą skaitys Dr. G. Kišonas. Tiksliai susirinkimo data bus nurodyta vėliau.

Reporterė
V. Kristensen

ŽALIOJI KNYGA

apie Australijos gyventojus ir imigracijos politiką

"Tai, apie ką čia kalbame, liečia Australijos gyventojų ateitį, iš ko jie susideda, iš kur atvyksta, jų pasiskirstymas ir socialinis pobūdis", pareiškė Imigracijos ir Etniniams Reikalams ministeris The Hon. M.J.R. MacKellar, M.P., federalinio parlamento debatuose balandžio 17 d. diskutuojant Žaliąją Knygą apie Australijos gyventojus ir imigracinę politiką.

Australijos imigracinė politika yra peržiūrima. Pagrindiniai punktai svarstomi Žaliojoje Knygoje apie imigracinę politiką ir Australijos gyventojus, kuri yra gaunama valdiškuose knygynuose valstijų sostinėse. Žalioji Knyga svarsto ateities politikos galimybes. Vyriausybės nuosprendžiai apie išdavus ir prielaidas visuomenės turi būti priimami dėmesin, nes tai gyvybiškai liečia Australijos ateitį.

Imigracijos ir Etniniams Reikalams Ministeris kreipiasi į jus panagrinėti Žaliosios Knygos straipsnius. Svarstymai turi liesti Žaliojoje Knygoje iškeltus punktus, ir jūsų požiūris vienu ar kitu aspektu visados laukiamas.

Žaliąją Knygą sudaro šie skyriai:

Gyventojų tikslai	Bendruomenė ir ateivis
Istorija ir dabarties politika	Imigracija ir ekonomija
Šeimų sujungimas	Miestai ir aplinka
Pabėgėliai	Gynybos ir užsienio politika
Emigraciniai kraštai	Planavimai ir programos

Prisiųskite savo nuomones kaip galint greičiau iki birželio 30 dienos:

The Department of Immigration and
Ethnic Affairs
P.O. Box E 202,
CANBERRA A.C.T. 2600

Viktoro Baltučio sukaktis

vicepirmininku ir Melb. sporto klubo pirmininku 2 metus.

Adelaidės teatrui "Vaidilai" nuvykus gastrolėm Melbournan, Baltučio šeima aktorius globojo, vaišino, gėlių puokštes dovanom rišo.

Adelaidės veikiančioji visuomenė yra dėkinga Elenai Dubulskytei, atviliojusią Viktorą Adelaidėn. Elenutė ir Viktoras vedė 1960 m. ir augina dvi stipriai lietuviškai susipratusias dukreles.

Adelaidėje, Viktoras tiesiog pasinėrė darbuose. Iš pat pirmų dienų įsijungė į Vaidilos teatrą, kaip aktorius, vėliau kaip administratorius, o dabar teatre eina išdininko pareigas. Jis yra Parapijos Tarybos narys nuo 1969 m., Krašto V-bos narys 1970 - 74 m. Ad. Apyl. V-bos narys Kultūros reikalams antri metai.

Ir taip pasaka be galo. Jis yra p. E. Reisonienės nuolatinis pagalbininkas bibliotekai organizuojant kultūrines popietes, jis yra Lituanistinių kursų lektorius, jis yra Tal-

kos koop. vienas iš direktorių. Lyg to dar žmogui neužtektų, Viktoras randa laiko išlieti popierium savo literatūrinius gabumus.

Jis rašo feljetonus, rašo scenos veikalus (Šuolis į laisvę" buvo pas-tatyta Adelaidės teatro "Vaidilos"), bendradarbiauja Australijos lietuviškoj spaudoj, dalyvauja literatūros vakaruose, ir Adelaidės Katalikių Moterų Draugijos organizuojamuose šiuipiniuose, ne kartą juos paruošdamas.

Viktoras, be abejo turi daug Dievo dovanų, kurias panaudoja lietuviškos visuomenės labui.

Adelaidės Apyl. Valdyba, Viktoro gimtadienio proga, suruošė iškilmingus pietus Lietuvių Namuose. Buvo pasakyta daug kalbų, daug sveikinimų ir linkėjimų, o faktišką gimimo dieną kovo 23-čią, jis atšventė savo namuose, šeimos ir artimų draugų tarpe.

Viktorui linkiu daug kūrybinių metų ir sulaukus 50-ties, tempo nesumažinti, nes kas daug dirba, niekad nesensta.

V. Marcinkonytė

SPAUDOJE

Nesupranta kengūriškai

„Naujienos“ (kovo 11 d.) įsidėjo įžanginį straipsnį „Kengūrų kalba“, kuriame pasisakoma apie po pasaulį su paskaitomis važinėjančio Australijos lietuvių J. P. Kedžio (neseniai buvusio ir Anglijoje) kalbas ir raštus. Ten rašoma:

„Angliško žurnalo redaktorius ir leidėjas praeitą savaitę atnešė savo straipsnį i Naujienas ir pareiškė, jog tai būsianti bomba, kuri sprogsianti kiekvieno skaitytojo galvoje, ji nurodysianti tikrą kelią i pavergtų tautų laisvę, ji atsakysianti i kiekvieno lietuvių rūpimus klausimus ir nušviesianti kelią laisvei siekti. Autorius prašė, kad nebraukytume jo rašinio, nieko netaisytume ir jokių pastabų nedarytume, nes tai galėtų pakenkti dėstomoms idėjoms. Ilgas Kedžio rašinys ėjo net keturiuose Naujienų numeriuose. Pradėtas jis kovo 5 dieną, o baigtas kovo 10 d. Nieko nekeitėme, jokių pastabų nedarėme, esminių korektūros klaidų, rodos, nebuvo. Didelė Amerikos lietuvių dauguma, sekančioji tarptautinius įvykius, turėjo progos susipažinti su pagrindinėmis redakatoriaus Kedžio mintimis. Turėdami pagrindines mintis po ranka, dabar galime padaryti išvadas apie Australijoje gyvenančio ir tarptautinius įvykius norinčio sekti mūsų tautiečio svarbiausias politines gaires.

Pirmas komentaras, kurį telefonu teko užgirsti iš visuomenės minties plėtojimą

sekančio mūsų tautiečio, buvo labai trumpas: Australijos lietuvis kalba kengūrų kalba. Australiečiams ta kalba gali būti suprantama, bet vakarų idėjomis gyvenantiems mūsų tautiečiams ji nesuprantama. Savo rašinį jis baigia, i svarbiausią klausimą atsakydamas tokiu tvirtinimu:

„Kas išlaisvins Sovietų Sąjungos pavergtas tautas? Be mažiausios abejonės i aukščiau patiektų faktų galima tvirtinti, jog pavergtos tautos išsilaisvins pačios, sukeldamos kontrarevoliuciją, ir kad ta kontrarevoliucija šiuo metu jau yra gerokai pažengusi. Kaip ilgai gali užtrukti iki kontrarevoliucijos pradžios, tai čia jau atskira tema ir ši kartą neįmanoma jos nagrinėti.“ (Naujienos, 1977 m. kovo 10 d., 2 psl.)“

Komentuodamas J. P. Kedžio rašinį laikraštis pastebi, kad jis nenurodąs, kaip pavergtos tautos pačios galinčios išsilaisvinti. Daromos išvados, kad toks teigimas yra net naudingas okupantui. „Jeigu laisvės siekiančių žmonių redaktoriai tvirtina, kad pavergtos tautos pačios išsilaisvins, tai joms nereikia padėti“, rašoma straipsnio pabaigoje.

EUROPOS LIETUVIS

1. Kelionė Melbournan

Prieš didįjį Anzac šventės savaitgalį, Australijos lietuvių sporto trys "Didieji", t.y. ALFAS valdyba - V. Binkis, V. Gulbinas ir A. Laukaitis, dar sutvirtinę savo trejetuką buvusiu ALFAS pirmininku V. Daudaru, pasileido kone nauja, japoniška mašina į Melbourn Pabaltiečių Sporto Šventę. Kelionė gera, V. Gulbinas, profesionalas taxi savininkas ir vairuotojas, tikrai taksistiškai neria šalutinėmis gatvėmis pro Sydnejaus automobiliais perpildytus priemiesčius, kol galų gale atsiduriam Melbourn greittelyje. Pradžią idomi. Daudaras su Binkiu užtraukia dainelę ir visai nebloga. Atrodo ar tik jie, be būsimos sporto šventės Kanadoje, kitais metais nesirengia dalyvauti ir ten būsimoje dainų šventėje. Balsams prikimus, prasideda sportiniai pašnekėsiai, kai Valentino vairuojamas Datsun varo iki 140 ir vėliau 160 ir net dar daugiau kilometrų.

Pirmajam sustojime Goulburn, keliautojai atsipučia, pavalgo skanių vėžiukų, nuo dainų ar kalbų praplauna ir atgaivina savo išdžiūvusias gerkles ir vėl tolyn, ši kartą jau Vinco Binkio vairavimo menui pasireiškiant. Ir ši kartą jau atsiranda naujasis nesustabdomas kalbėtojas Valentinas Gulbinas, su visokiais

šiltais ir šaltais priedais pasakodamas savo buvusių pasaulinių kelionių išpūdžius, kurie, atrodo, taip sužavėjo mūsų tylųjį Vladekį, kad jis nusprendė ateityje jau ne žmoną leisti keliauti po pasaulį, bet pats savo kailiu kelionių malonumus išbandyti.

Pirmosios dienos kelionės tikslas yra, jau Victorijos pusėje esantis Beechworth miestelis, kurio šone lietuviai Stasė ir Vincas Makarevičiai turi savo labai gražų ūkį. Nors ir vidurnaktį, labai malonūs šeiminiškai, su kuriais prieš daugelį metų V.

Gulbinas, tame pačiame miestelyje dirbo ir buvo geri draugai, mūsų laukė ir tuoj pat lietuviški ūkiški naktipiečiai, vieno ir kito kilniojo gėrimo bonkelė ir pasakojimai, išpūdžiai ir pagaliau po storais lietuviškais, pačios šeiminių padarytais patalais, saldus ūkyje miegas.

Ryte ir vėl po stiprių lietuviškų pusryčių, jau kartu su šeimininke, kurios dukra studijuoja Melbourn ir kuri taip pat norėjo pamatyti sportines žaidynes, šauname į Melbourną. Iš karto matosi, kad Victorijoje kažkas tai ne tai jau dedasi. Beveik visai nėra judėjimo ir sutinkame tik vieną kitą automobilį.

Mums, žinoma, geriau, nes mūsų Valentinas, tikėdamasis, kad ir policija neturės benzino, geraisiais Victorijos keliais traukia 170 ir net dar daugiau kilometrų greičiau. Tikrai smagu, ypatingai kai mūsų naujoji keleivė, atitrūkusi nuo savo kaimiškos ramybės, taip išpūdingai tik pasakoja ir pasakoja, jog net ir Vladekis išmoksta keletą dar iki šiol negirdėtų lietuviškų naujadarų.

Ir pagaliau Melbourn Lietuvių Namai. Susitvarkę visus reikalus ir susirėšę su savo būsimais šeiminiškais, sydneyiškai spaudžia į šventės stadioną, kuris ir yra kitame Melbourn gale. Žaidynės jau prasidėję, kovoja dviejuose krepšinio ir tinklinio frontuose. Žmonių gana nemažai, nors benzino streikas sportininkams buvo visai nelaiku ir daugumas sporto mėgėjų dėl jo negalėjo pamatyti buvusių labai įdomių kovų. Bus daugiau

V. NOREIKA MASKVOJE

„Tiesa“ persispausdino iš „Muzikalnaja žizn“ Maskvoje vykusio Virgilijaus Noreikos koncerto recenziją. Koncertas buvęs dviejų dalių: „rusų ir užsienio vokalinio lobyno“. Lietuviška daina tame koncerte nenuskambėjo, nei buvo paminėta, kad dainininkas lietuvis.

**Daug sužinosi
skaitydamas
Mūsų Pastogę!**

Klubuose

KOVO KLUBE

Sporto Klubo Kovo moterų tinklinio komanda užsiregistravo žaisti Epping & District Volleyball Ass. Championships 1977. Bus žaidžiama Epping Y.M.C.A. salėje šiomis dienomis: gegužės 1, 22, 29 d.d. 4 val.; birželio 5 d. 1 v., birželio 19 d. 2.30 v., liepos 3 ir 10 d.d. 2.30 val., liepos 17 d. 4 val., liepos 24 d. 10 val. ryto, liepos 31 d. 4.30 val.

Kovo vyrų tinklinio komandos taip pat užsiregistravo žaisti Epping & District Volleyball Ass. Championships 1977. Žaidynės vyks: gegužės 22 d. 12 v. Kovas II, 1 val. Kovas I; geg. 29 d. 12 val. Kovas II, 1 v. Kovas I; birželio 5 d. 4 v. Kovas II, birželio 19 d. 11 val. ryto Kovas II, 4 val. Kovas I; liepos 3 d. 9 v.r. Kovas II, 1 v. Kovas I; liepos 10 d. 11 val. r. Kovas II, 1 v. Kovas I; liepos 17 d. 4 v. Kovas I, liepos 24 d. 11.30 v.r. Kovas I, 1 val. Kovas II; liepos 31 d. 2 v. Kovas II, 5 v. Kovas II; rugpiučio 7 d. 4 v. Kovas I, rugpiučio 14 d. 11 v.r. Kovas II, 4 v. Kovas I; rugpiučio 21 d. 4 v. Kovas I.

ADELAIDĖS "VYTIS" SKELBIA

Visuotinis - metinis narių susirinkimas įvyks gegužės 15 dieną, sekmadienį, 2 val. Lietuvių Namuose, 6 Eastry St. Norwood.

Dienotvarkė: 1. Susirinkimo atidarymas. 2. Prezidiumo sudarymas. 3. Mandatų komisijos sudarymas. 4. Pereitų metų visuotinio susirinkimo protokolo skaitymas. 5. "Vyties" Klubu metinės veiklos pranešimas: a) pirmininko, b) išdininko, c) revizijos komisijos. 6. Naujos valdybos ir Tėvų komiteto rinkimai. 7. Diskusijos dėl pranešimų. 8. Klausimai ir sumanymai bei pranešimas apie išvyką į Kanadą. 9. Susirinkimo uždarymas.

Visų aktyvių sportininkų ir narių dalyvavimas būtinas, nauji nariai mielai laukiami.

**E. Taparauskas.
Sekretorius.**

Fed. parlamento pirmininkas the Hon. B. Snedden atidaro pabaltiečių sporto šventę Melbourn

Plaukimas sporto šventėse

PLAUKYMAS — NAUJA SPORTO ŠAKA MŪSŲ SPORTO ŠVENTĖSE.

Plaukymas yra viena iš tų sporto šakų, kur lietuviai, iki šiol, neturėjo galimybių pasižymėti.

Lietuvoje kad ir turėjome puikių ežerų, plaukiojimui tinkamų upių ir net puikųjį Baltijos pajūrį, plaukiojimas, sportine prasme, nebuvo plačiai išvystytas. Trumpa vasara ir neturėjimas pakankamai uždarytų plaukiojimo baseinų kliudė populiarinti šią sporto šaką.

Gyvenant Australijoje plaukiojimo sąlygos pasikeitė. Per ištisus metus neužšala nei upės, nei ežerai. Visi didieji Australijos miestai yra prie jūros. Kiekviename priemiestyje yra puikiai maudymosi baseinai. Daug lietuvių turi savo kiemuose įsirengę nuosavus baseinus. Kiekviena mokykla per Fizinio Auklėjimo pamokas mokina vaikus ne tik plaukti ir naudotis įvairiais plaukiojimo stiliais, bet paruošia kiekvieną mokinį skėstančiojo gelbėtoju.

Nenuostabu, kad australai yra plačiai žinomi, kaip geriausi plaukikai ir jiems priklauso visa eilė plaukiojimo pasaulinių rekordų.

Mūsų jaunimas, turėdamas tokias pačias sąlygas, kaip ir kiekvienas australas, pradeda rodyti žymių, kad ir lietuviai gali būti geri plaukikai ir net lenktyviauti su australais.

Australijos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjunga (ALFAS) atsižvelgdama į mūsų sporto švenčių didelį pasisekimą ir norėdama suteikti galimybes mūsų jaunimui dar plačiau bendrauti sportiniuose užsiėmimuose, paskutiniame savo posėdyje Melbourn, nutarė įtraukti plaukiojimą į mūsų sporto švenčių programą ir kiekviena vietovė, rengiant sporto šventę, nuo šios dienos,

atsižvelgiant į vietos sąlygas ir galimybes, gali įtraukti plaukymą į būsimąsias sporto šventes. Ta pačia proga buvo nutarta, kad išaiškinus Australijos lietuvių pajėgumą plaukyme, sudaryti Australijos lietuvių plaukikų rinktinę ir, kartu su kitų sporto šakų sportininkais, siųsti ją į Pasaulio lietuvių Sporto Šventę Kanadoje sekančiais metais. Šiuo reikalu, greitu laiku, bus pravedamos visoje Australijoje lietuvių plaukikų kontrolinės varžybos ir jų laimėtojai bus kviečiami į finalines varžybas, kada ir bus nustatyta mūsų plaukikų rinktinė. Visus, besidominčius šia gražiąja sporto šaka, prašau sekti tolimesnius skelbimus ir jau dabar laikas pradėti ruošti kondiciniai ir gerinti savo pamėgtuosius plaukiojimo stilius. Sveikinu mūsų ALFAS Valdybą už supratimą mūsų jaunimo interesų ir, praplečiant sporto švenčių programą, sudarant sąlygas mūsų tautiniam jaunimui dar skaitlingiau įsijungti į tautinį - sportinį bendravimą.

Tik per veiksmą, judesį ir darbą žmogus gali ilgainiui išlaikyti sveikatingumo patenkinamą pusiausvyrą. Be šių gyvenimo elementų žmogaus kūnas suglemba, silpnėja ir net protiniai atrofuojasi. Be išimties, mūsų jaunimo tėveliai turėtų suprasti didžiąją vertę mūsų lietuviškųjų sporto klubų ir jų centrinių organų ALFAS ir raginti savo sūnus ir dukras įsijungti į vietinius lietuvių sporto klubus, kur tinkamoje priežiūroje, tautinėje atmosferoje jie gali rasti fizinio ir dvasinio pasitenkinimo, lavintis pamėgtose sporto šakose, draugiškai bendrauti su panašiais ir save jaunuoliais ir prienamomis sąlygomis pamatyti kitas vietas ir net platųjį pasaulį.

ELBE

**LEONAS BALTRŪNAS
ŠIANDIEN.**

Australijos lietuvių sporto klubų atstovų susirinkime, įvykusiame Pabaltiečių sporto šventės metu, buvo nuspręsta įtraukti į Australijos lietuvių sporto programą ir šventės plaukimą, kuris visoje Australijoje yra toks populiarus. Šiai naujai mūsų sporto šakai vadovauti buvo pakviestas mūsų didysis sporto veteranas ir Australijos lietuvių sportinio gyvenimo steigėjas Leonas Baltrūnas iš Melbourn. Jis numato surinkti visus mūsų Australijos lietuvių vandens sporto mėgėjus ir su jais pradėti aktyvų darbą, dalyvaujant sporto šventėse ir Kanados lietuvių pasaulinėse varžybose. Sveikiname L. Baltrūną ir linkime jam geriausios sėkmės.

ALFAS Valdyba.

Mūsų Pastogė Nr. 18, 1977.5.9, psl. 7

CANBERRA

PALAIDOTAS KAZYS INTAS

Balandžio 29 d. palaidotas prieš savaitę miręs Kazys Intas, aktyvus darbuotojas visuomeniniame gyvenime, Mūsų Pastogės senas bendradarbis, skaitytojams žinomas Kukučio vardu. Gedulingas pamaldas atlaikė ir gražų pamokslą pasakė kun. P. Butkus. Neskaitant gausiai dalyvavusių vietinių kanberiškų, į laidotuves dar pribuvo eilė a.a. Kazio artimųjų ir bičiulių iš tolimųjų lietuvių kolonijų. Prie velionies kapo atsisveikinimo žodį tarė Juozas Donėla iš Adelaidės, K. Into artimas draugas ir bendradarbis, inž. P. Dirkis, Canberros Lietuvių Klubui, kur paskutiniu laiku dirbo velionis Kazys, valdybos pirmininkas, ir Mūsų Pastogės redaktorius V. Kazokas. Po laidojimo apeigų, kun. P. Butkui vadovaujant, sugiedota "Marija, Marija" ir Tautos Himnas. Canberros Liet. Klubui valdybos pirmininkas visus laidotuvių dalyvius pakvietė į Lietuvių Klubą šermenų vakarienei. Gedulo ženklą tą dieną Liet. Klubas oficialiai buvo uždarytas.

MIRTYS CANBERROJE

Labai trumpame laikotarpyje palaidoti net trys tautiečiai: balandžio 22 d. palaidotas J. Lamanuskas, buvęs bankstowniškis, J. Lamanausko laidojimo dieną miręs Kazys Intas ir po kelių dienų Voverytė.

SYDNEY

VIEŠA PASKAITA

Sydnejaus Filisterių Būrelis gegužės 29 d., sekmadienį, 4 val. Sydney Lietuvių Klube Bankstowne ruošia viešą paskaitą "Helsinkio konferencijos susitarimai ir jų įtaka". Kalbės Dr. A. Viliūnas, V. Patašius ir Juhani Pullinen. Visi kviečiami atvykti ir pasiklausti.

Sydney Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugijos šiuo metu lankomi ligoniniai: Stasys Pakštaitis, Coogee Bay Nursing Home, J. Šlyteris, Dulwich Hill Nursing Home, 75 Cobart Rd., Dr. J. Miknius ir M. Bernotienė Parramatta District Hospital, J. Karitonas, Prince Alfred Hospital, J. Kvedaravičius St. Vincents Hospital, B. Račkauskienė Lakemba Nursing Home, P. Prancūzevičius, St. Bedes Nursing Home Hurstville, p-lė Kubertaitė namuose Bankstown, p. A. Sankauskienė Bankstown Hospital dabar namuose.

Pakartotinai prašom pranešti Ligoninių Reikalų Vedėjai p. M. Migevičienei apie žinomus ligonius. Tel.: 727 8884

Valdyba

MELBOURNE

Melb. Lietuvių Klube

Melbournio Lietuvių Klube nuolat vyksta įvairaus pobūdžio pageriniai. Atsiranda ir geradarių.

Zigmas Poškaitis ir "Wiretainers" firmos direktorius Eddy Stumbras įstatė grotus sandėlio lange ir sustiprino Liet. Namų kiemo šalutinius vartus. Už medžiagas ir darbą jiems priklausanti atlyginimą jie paaugojo Lietuvių Klubui. Už šį patarnavimą nuoširdžiai jiems dėkojame.

Melb. Liet. Klubui Taryba

MARGUČIŲ BALIUS

Šeštadienį prieš Atvelykį melburniškiai rinkosi į Liet. Namus Margučių baliui.

Nors tą vakarą ruduo pasirodė visame žvarbume, vis dėl to tautiečių prisirinko gausiai. Klubui Taryba pamylėdama svečius padėjo ant kiekvieno stalo po butelį "spumanti". Baliaus pradžioje kaip šeimininkas Klubui pirm. A. Ramanuskas pasveikino visus susirinkusius. Šokiams grojo lenkų orkestras, kuris jau ne svečias Liet. Namuose. Melb. Soc. Globos Moterų Draugijos šeimininkės visus pavaišino puikia vakariene, kurios metu A. Ramanuskas pravedė margučių mušimo varžybas, kurios praėjo gana nuotaikingai. Stipriausio margučio savininkas p. Klejus apdovanotas šampano buteliu.

Pravesta ir daiktinė loterija, kuriai poetas J. Mikštas padovanojo kišeninį tranzistorių, p. Lipčius, laikrodžių ir papuošalų krautuvės savininkas paaugojo elektrinį laikrodį, ir pats klubas savo prekių. Aukotojams nuoširdus ačiū.

Smagioje nuotaikoje balius truko iki vidurnakčio.

Juozas

SYDNEJAUS LIETUVIŲ KLUBAS

16-18 East Terrace, Bankstown. Tel.: 708-1414

SEŠTADIENIAIS IR SEKMADIENIAIS ŠOKIAI GROJANT
GOLDEN TRIO KAPELAI

Gegužės 14 d., šeštadienį:
NEUMAUS CHORAS
dainuoja vokiškai ir angliškai

Filmai:

Gegužės 10 d., antr., 7.30 val.:
THE POWER AND THE GLORY
Tragiška istorija apie persekiojamą kunigą revoliuciniame samony

Sydnejaus Liet. Klube perkant išnešimui didesniais kiekiais duodama 10% nuolaidos už spiritinius gėrimus ir 5% už alų.

Primenama, kad šeštadienių šokių vakarais visi turi dėvėti klubo taisyklėse nurodytą aprangą

KLUBAS ATVIRAS:

pirm.-treč. 4-10 val., ketv. 4-11 val.,
penkt. 4-12 val., šešt. 2-1 val., sekm.
12.30 - 11 val.

ŠOKIAI grojant Golden Trio kapelai
šešt. 8-12 val., sekm. 6-10 val.

Antradieniais stalo tenisas
Trečiadieniais šachmatai
Kartvartadieniais dvigubi jackpotai

VALGYKLA veikia: pirm. - penkt.
6-9 val., šešt. 6-10 val. sekm. 1-9 val.
Valgyklos vedėja G. Kasperaitienė

Sydnejaus Lietuvių Teatras "Atžala"

gegužio 22 d., sekmadienį, 3 val. Lietuvių Namuose, 50 Errol Street,
North Melbourne

patiekia Melbourne lietuviams P. Rūtenio trijų veiksmų rimtą komediją

MONIKA

Režisuoja pats autorius P. Rūtenis.

Bilietai: \$ 4.00, pensininkams ir nedirbančiam jaunimui \$ 3.00.

A.L.B. Melbourne Apyl. Valdyba

PRANEŠIMAS

Prieš penkerius metus Kaune ugnes liepsnose mirė jaunas Lietuvos drąsuolis Romas Kalanta, atidavęs savo gyvybę už Lietuvą. Paskutinię jo žodžiai buvo "Laisvės Lietuvai!"

ALJS Melbourne Skyriaus Valdyba ruošia Romo Kalantos minėjimą, praėjus penkeriems metams nuo jo mirties. (Kada? spėjame, kad gegužės 15 d., nes pranešime data nepažymėta. Red) Minėjimas prasidės šv. Mišiom 12 val. šv. Jono bažnyčioje. Mišių metu gieda jaunimas - Bruožiukų - Juškaičių kvartetas ir Dainavos mergaičių grupė. Pamaldose dalyvauja jaunimo organizacijos su vėliavomis, uniformuoti.

Tuo visi kartu pagerbsime Romą Kalantą.

Pats minėjimas Melb. Liet. Namuose 3 val. Paskaitą skaitys p. Loreta Petraitienė, ir po to meninė dalis: Gintaro tautinių šokių grupė, A. Vaitiekūnas groš pianinu, Juškaičių - Bruožiukų kvartetas, Dainava, deklamacijos.

Kviečiame visus į minėjimą pagerbiant Romą Kalantą, kuris savo auka parodė visam lietuvių jaunimui, kaip reikia mylėti tėvų žemę Lietuvą ir kovoti už jos laisvę.

ALJS Melb. Skyriaus Valdyba

PATIKSLINIMAS

Paduodant Sydnejaus ramovėnų vykdomųjų organų vardus, pereitame M.P. numerį paskelbtą netikslumų: Ramovės reviz. Komisijoje paminėtas įeinąs p. P. Žitkauskas. Iš tiesų į revizijos komisijos sąstatą įeina p. F. Šauka, o p. P. Žitkauskas tėra tik kandidatas į rev. komisiją.

Red.

PATIKSLINIMAS

Mūsų Pastogės Nr. 17 (1977.5.2) Sydnejaus ramovėnų susirinkimo aprašyme įvyko netikslumų: minimas buvusios valdybos išdininkas p. J. Mikutavičius susirinkime nesakęs, kad "mažai suprantas apie atskaitomybę" ir jam nepadaryta priekaištų dėl atskaitomybės. Už netikslumus p. J. Mikutavičiui nuoširdžiai atsiprašau.

S Pačėsa,
korespondencijos, pasirašytos
"buvęs" autorius

MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIAN LITHUANIAN
WEEKLY "OUR HAVEN"

Leidžia

Australijos Lietuvių Bendruomenė

Redaktorius V. Kazokas
Redakcijos Patariamoji Komisija:
J. Maksvytis, A. Reigys.
Redakcijos adresas: 13 Percy St.,
Bankstown, N.S.W. 2200;
Tel. 709 8395

Leidėjo ir Administracijos adresas:
Box 4558, G.P.O. Sydney 2001
Administracijos Tel. 649 9062

Prenumerata:

Australijoje metams \$ 20.00
Užsieny paprastu paštu \$ 24.00
Oro paštu į N. Zelandiją \$ 35.00
Oro paštu kitur \$ 50.00
Atskiro Nr. kaina 50 centų

Redakcija rašinius taisy ir skelbimus savo nuožiūra. Už skelbimų turinį neatsakoma.

Printed by Rotor Press Pty. Ltd.

Sporto BALIUS

Rengia Sporto Klubas Varpas

LIETUVIŲ NAMUOSE Nth. Melbourne

Gegužės 21 d., šeštadienį 7.30 v.

Geras orkestras, skani vakariene, kviečiam visus

Įėjimas 7 dol. Jauniams, pensininkams 5 dol.

Bilietai pas R. Ragauską tel. 93 6574, V. Balnionienę tel. 699 8949